2020-49-RE

Causa 2020-49-RE

(Lafoz Jódar c/ Assegurances Generali France)

Número de registre 334-2020. Recurs d'empara

Aute del 7 de setembre del 2020

BOPA núm. 109, del 16 de setembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 2 de juliol del 2020, per la Sra. Maribel Lafoz Jódar, actuant en nom propi, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 2 de juliol del 2019 i contra l'aute del 27 de desembre del mateix any, dictats per la Secció Civil 5 de la Batllia, i contra l'aute del 12 de juny del 2020, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a la defensa i a un procés degut en igualtat d'armes, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del principi de legalitat, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari les nul·litats que procedeixin, i que es retrotregui el procediment al moment processal escaient de manera que aquesta part pugui defensar oportunament els seus arguments;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. L'11 de maig del 2019, l'entitat Assegurances Generali France va presentar una demanda de reclamació de quantitat contra la Sra. Maribel Lafoz Jódar en què sol·licitava que se la condemnés a pagar l'import principal de 894,87 €, derivat de l'impagament de la pòlissa d'assegurances d'un vehicle, i les despeses de retorn generades, així com les costes generades.

1.2. El 2 de juliol del 2019, la Secció Civil 5 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual

estimava aquesta demanda i condemnava la Sra. Maribel Lafoz Jódar a pagar a la part agent 900,23 € (principal + despeses de retorn + despeses de correus), quantitat a incrementar amb els interessos legals i les costes processals generades, excloses, però, les despeses derivades d'advocat i de procurador.

1.3. La Sra. Maribel Lafoz Jódar va formular un incident de nul·litat contra la sentència esmentada i, el 27 de desembre del 2019, la Secció Civil 5 de la Batllia va dictar un aute en què desestimava aquest incident (posteriorment esmenat per un aute del 27 de gener del 2020 imposant les costes derivades de l'incident de nul·litat a la part vençuda).

1.4. La Sra. Maribel Lafoz Jódar, fonamentant-se en l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta darrera decisió de la Batllia davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

1.5. El 12 de juny del 2020, la Sala Civil va dictar un aute en què decidia no admetre a tràmit aquest recurs.

1.6. El 2 de juliol del 2020, la Sra. Maribel Lafoz Jódar, actuant en nom propi, va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 2 de juliol del 2019 i contra l'aute del 27 de desembre del mateix any, dictats per la Secció Civil 5 de la Batllia, i contra l'aute del 12 de juny del 2020, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a la defensa i a un procés degut en igualtat d'armes, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del principi de legalitat.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent al·lega que de la publicació al BOPA de la darrera versió actualitzada del Decret dels Veguers del 4 de febrer de 1986 (BOPA núm. 25 del 2 de maig del 2018) va interpretar que el procediment aplicable al seu cas era un procediment diferent d'aquell que va aplicar el batlle. Considerava que s'havia d'emprar el procediment abreujat en lloc del procediment de mínima quantia, atès que l'import reclamat era superior a 100.000 pessetes (uns 600,00 €).

- Al·lega que va plantejar la qüestió sobre la idoneïtat del procediment, qüestió que no va ser resposta en cap moment per la Batllia, ni en fase d'incident de nul·litat d'actuacions.

- També retreu a la Batllia haver comés "*certs errors*" durant la tramitació del procediment que van generar dubtes raonables sobre el procediment que era adient.

- La manca de resposta sobre aquesta qüestió li hauria comportat indefensió, atès que no va poder aportar la prova en temps degut.

- Retreu a la Batllia haver acceptat la tramitació de l'incident de nul·litat d'actuacions fonamentat en l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, ja que si no s'hagués admès a tràmit, el termini per presentar el recurs d'apel·lació contra la sentència de primera instància no s'hagués exhaurit.

- Cita l'aute del 17 de febrer del 2020, recaigut en la causa 2020-15-RE, que analitza l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional en què s'enumeren les decisions contra les quals es pot recórrer en empara i considera que la seva causa entra dintre d'aquests supòsits, atès que ja hi ha hagut un pronunciament sobre la vulneració de l'article 10 de la Constitució per part de la jurisdicció ordinària.

- Afegeix que la qüestió plantejada rau en el necessari pronunciament sobre els principis de legalitat i de seguretat jurídica que reposen, entre d'altres, en l'efectivitat i en la vigència de les normes publicades al BOPA, qüestió que la jurisdicció ordinària no ha volgut examinar.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari les nul·litats que procedeixin, i que es retrotregui el procediment al moment processal escaient de manera que aquesta part pugui defensar oportunament els seus arguments.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil destaca que la sentència de la Batllia era susceptible de recurs d'apel·lació i, per tant, la recurrent no va esgotar els recursos ordinaris abans d'instar l'incident de nul·litat.

- Per consegüent, les disposicions de l'article 18 *quater*, apartat quart, de la Llei transitòria de procediments judicials no són aplicables, motiu pel qual declara la inadmissió a tràmit del recurs d'apel·lació contra l'incident de nul·litat esmentat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Independentment de l'import que és a la base d'aquest recurs, l'al·legació de la vulneració del dret a la jurisdicció, en diversos dels seus vessants, reconegut i garantit a l'article 10 de la Constitució del Principat d'Andorra, exigeix un tractament extens sobre el motiu essencial del recurs i les al·legacions més substantives adduïdes en la demanda d'empara.

3.2. Com resulta dels antecedents d'aquesta resolució, el conflicte entre les parts neix arran d'una reclamació de quantitat formulada per una companyia d'assegurances respecte d'un vehicle automòbil, de titularitat de la recurrent en empara o del seu marit. El conflicte es va substanciar pel Tribunal Unipersonal de la Batllia a través del procediment de mínima quantia. En el curs del procediment es van suscitar i es van resoldre diverses qüestions incidentals, singularment relatives al procediment de tramitació i a la prova a practicar. I finalment, el batlle de l'ordre civil va dictar la corresponent sentència, estimant íntegrament la demanda. La part defenent no va interposar recurs d'apel·lació contra aquesta sentència, sinó que va formular un incident de nul·litat d'actuacions al·legant la vulneració del seu dret a la jurisdicció. El batlle va desestimar l'incident i, interposat el recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va decidir no admetre a tràmit aquest recurs.

3.3. La *ratio decidendi* de l'aute de la Sala Civil és clara i contundent: la sentència del 2 de juliol del 2019 de la Batllia era susceptible de recurs d'apel·lació i la demandant d'empara no va utilitzar aquest remei processal i, per tant, no va esgotar els recursos ordinaris previstos per la llei. No és d'aplicació, per consegüent, la disposició de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments

judicials. L'aute de la Sala Civil constitueix una decisió vàlidament fonamentada en Dret i no es pot considerar que vulneri el dret a la jurisdicció de la demandant d'empara. I, per tant, no resulta aplicable la doctrina d'aquest Tribunal continguda en l'aute del 17 de febrer del 2020, recaigut en la causa 2020-15-RE, que la part recurrent al·lega com d'aplicació al cas.

3.4. En diverses parts del seu escrit la part recurrent al·lega també la vulneració del dret a un procés degut. Ho fa en relació amb la interpretació i l'aplicació del Decret del 25 d'abril del 2018 que va aprovar i acordar la publicació al BOPA del text refós del Decret dels Veguers del 4 de febrer de 1986. Respecte d'aquesta qüestió, cal recordar la constant i reiterada doctrina d'aquest Tribunal Constitucional en el sentit que la interpretació i l'aplicació de la legislació ordinària corresponen, en principi, als tribunals de la jurisdicció ordinària. I també que no és la mateixa cosa el "*procés degut*" que el "*procés inadequat*". El primer connecta amb un principi axiològic; és a dir, exigeix que un determinat procés integri els valors que la Constitució, els acords i els tractats internacionals –singularment el Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals- i la jurisprudència del Tribunal Constitucional demanen per tal que un determinat procés sigui considerat com a vàlid des del punt de vista constitucional i dels drets fonamentals. El segon connecta amb un principi tècnic; és a dir, correspon al criteri que ha establert el legislador ordinari per tal que una determinada matèria litigiosa es tramiti pel procediment que considera més adequat i idoni. Consegüentment, si el procediment tramitat resulta "*indegut*", hi ha una vulneració de l'ordre constitucional. Si el procediment no és "l'*adequat*" als designis del legislador ordinari, pot resultar nul, anul·lable o irregular, però la seva correcció resta reservada, en principi, a la jurisdicció ordinària. En el cas contemplat en aquesta causa, la part recurrent argumenta que el procediment és inadequat, però no acredita que no sigui degut. I, d'altra banda, especialment la sentència impugnada de la Batllia fonamenta a bastament en Dret el seu convenciment de l'adequació del procediment utilitzat.

3.5. Una darrera qüestió d'especial importància és plantejada per la part que demana l'empara. Es tracta de l'al·legació sobre la seva situació d'indefensió per no poder practicar determinades proves en suport de la seva pretensió. I, com a corol·lari, que es van vulnerar el seu dret a la defensa i el principi de legalitat. No obstant això, és indubtable que la defenent va contestar la demanda plantejada contra ella i que, obert el període probatori, es va practicar tota aquella prova que va ser declarada pertinent, com es manifesta en l'antecedent de fet III de la sentència de la Batllia. A més, en el fonament de dret IV de la mateixa resolució i en l'aute que desestima l'incident de nul·litat, es raona suficientment que la defenent no va patir indefensió per aquesta causa i que, en tot cas, el principi de preclusió li imposava la càrrega de córrer amb les conseqüències d'una eventual manca de prova, o manca de prova completa. El fet que discutís l'adequació del procediment no l'eximia de l'actuació prudent de presentar els corresponents medis probatoris, ni que fos *ad cautelam.*

3.6. Per totes aquestes raons, el recurs d'empara no pot ser admès a tràmit, sense que procedeixi una especial imposició de costes.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-49-RE presentat per la Sra. Maribel Lafoz Jódar, actuant en nom propi, contra la sentència del 2 de juliol del 2019 i contra l'aute del 27 de desembre

del mateix any, dictats per la Secció Civil 5 de la Batllia, i contra l'aute del 12 de juny del 2020, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 7 de setembre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat